

2020-10-15

Prieigos prie autorių teises pažeidžiančio turinio internete ribojimas Europos Sąjungos valstybėse

Autorių teises pažeidžiantis turinys, talpinamas elektroninėje erdvėje, ES valstybėse gali būti blokuojamas ir (ar) šalinamas panaudojant įvairius teisinius mechanizmus bei procedūras. Gali būti taikomos bendrosios civilinio ir baudžiamojo procesų normos bei specialios nuostatos, įtvirtintos autorių teisių, skaitmeninės visuomenės paslaugų ir kituose įstatymuose. Užtikrinant autorių teisių apsaugą elektroninėje erdvėje, be tradicinių teisminių procesų vienoje valstybėse (pvz., Ispanijoje, Italijoje, Prancūzijoje) taikomos tam tikros administracinės procedūros, vykdomos dalyvaujant specialioms valstybės priežiūros tarnyboms. Kitų valstybių (pvz., Suomijos, Vengrijos) teisės aktai numato specialias procedūras, kurios leidžia suinteresuotoms šalims (autoriams, turinio platintojams, interneto paslaugų teikėjams) nelegalaus turinio pašalinimo klausimus išspręsti visų pirma bendraujant tarpusavyje ir nesikreipiant į oficialias valstybės institucijas. Kai kuriose valstybėse (pvz., Arijose, Danijoje) interneto paslaugų teikėjai aktyviai taiko jų pačių nustatytas taisykles dėl nelegalaus turinio, įskaitant autorių teises pažeidžiantį turinį, blokavimo elektroninėje erdvėje ar telekomunikacijos paslaugų nutraukimo pažeidėjams.

Teisė kreiptis į teismą ar kitaip inicijuoti teises procedūras dėl teises pažeidžiančio turinio blokavimo ar šalinimo ES valstybėse be autorių, jų teisių perėmėjų, kolektyvinio autorių teisių administravimo organizacijų taip pat gali būti suteikta kūrinių naudojimo licencijas turintiems subjektams, profesinėms autorių organizacijoms (pvz., Belgijoje, Danijoje, Prancūzijoje), vartotojų teisių gynimo organizacijoms (pvz., Belgijoje), kai kuriems valstybės pareigūnams ir institucijoms ar įstaigoms (pvz., Belgijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje).

Airija

Galiojantys Airijos įstatymai ir teismų praktika ne tik įtvirtina galimybes pašalinti internete platinamą neteisėtą turinį, pažeidžiantį autorių teises, bet ir sudaro sąlygas autorių teisių turėtojams inicijuoti teisinį procesą tiesiogiai prieš nelegalias jų kūrinių kopijas internete platinusius asmenis. Šiuo požiūriu yra svarbi Airijos teismų praktikoje įtvirtinta vadinamoji „Norvičo vaistinės“ tvarka (angl. *Norwich Pharmacal Order*), pavadinta pagal žymią 1974 m. Jungtinės Karalystės bylą. Joje nuspręsta, kad teismas gali nurodyti trečiajai šaliai, kuri nebūtinai prisidėjo prie nusizengimo / nusikaltimo, bet turi reikšmingos informacijos apie jo aplinkybes, atskleisti šią informaciją. Autorių teisių pažeidimo internete atveju, pareiškėjo prašymu, teismas gali kreiptis į interneto paslaugų teikėjus (IPT), nurodydamas atskleisti vardus, pavardes ir fizinius adresus asmenų, iš kurių IP adresų buvo platinami kūriniai, pažeidžiant autorių teises¹.

¹ Council of Europe. *Filtering, blocking and take-down of illegal content on the Internet. Country reports, Ireland:* <https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/country-reports>

Šią praktiką įtvirtino 2005 m. Airijos aukštesniojo teismo (*High Court*) sprendimas byloje *EMI Records (Ireland) Limited et al. v. Eircom Limited and BT Communications Ireland Limited*, kurioje teismas nurodė IPT atskleisti autorių teises pažeidusių vartotojų vardus, pavardes ir fizinius adresus pareiškėjams, kuriems šios teisės priklausė². Nuo to laiko Airijos autorių teisių subjektai turi galimybę inicijuoti teisminį procesą tiesiogiai prieš jų teisių pažeidėjus ir ne tik efektyviai užkardyti nelegalių jų kūrinių kopijų platinimą internete, bet ir dažnu atveju prisiteisti iš pažeidėjų finansines kompensacijas už patirtą žalą dėl išplatintų nelegalių kopijų bei teismo išlaidas.

Neteisėtų kūrinių kopijų platinimo draudimą numato Airijos 2000 m. Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas, jų pašalinimą reglamentuoja 40 ir 205 straipsniai. 2012 m. šie straipsniai papildyti naujomis dalimis 40(5A) ir 205(9A), kurios išplėtė aukštesniojo teismo galias nagrinėjant autorių teisių pažeidimų bylas, suteikiant įgaliojimus ne tik pareikalauti iš IPT duomenų apie nelegalias kopijas platinančius asmenis, bet ir nurodant IPT laikinai arba neribotam laikui nutraukti paslaugų teikimą pažeidėjams³.

Šios pataisos praktikoje davė reikšmingų rezultatų. Dar tais pačiais 2012 m. viena didžiausių Airijos telekomunikacijos kompanijų *Eircom* po nuolatinio bylinėjimosi su autorių teisių turėtojais dėl pasikartojančių *Eircom* klientų pažeidimų buvo priversta pasitvirtinti naujas interneto vartotojų taisykles, pagal kurias būtų registruojami visi vartotojai, kurių IP adresais buvo atsiunčiami ar išsiunčiami kūriniai, pažeidžiant autorių teises⁴. Pagal naujas taisykles pirmus du kartus pažeidėjas yra išpėjamas, trečią kartą fiksavus pažeidimą tuo pačių IP adresu, jam nutraukiamas interneto paslaugų teikimas savaitei, o ketvirtą kartą – visam laikui.

2019 m. įsigaliojo naujas Autorių teisių ir kitokios intelektinės nuosavybės teisės nuostatų įstatymas, kuris patobulino 2000 m. Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymą ir dar labiau išplėtė galimybes ginti autorių teises internete⁵. Papildant įstatymą 16A ir 16B straipsniais, išplėsta galimybė kreiptis į žemesnio lygmens teismus nei aukštesnysis: apygardos teismas (*Circuit Court*) dabar gali nagrinėti ieškinius dėl autorių teisių, kai ieškinių vertė neviršija 75 000 eurų, o apylinkės teismas (*District Court*) – iki 15 000 eurų vertės ieškinius. Iki to laiko autorių teisių bylos buvo nagrinėjamos iš esmės tik aukštesniajame teisme⁶. Nauji pakeitimai sudaro galimybes greičiau nagrinėti autorių teisių savininkų ieškinius dėl pažeidimų ir patirti mažesnes teismo proceso išlaidas nei tuo atveju, jei byla būtų nagrinėjama aukštesniajame teisme⁷.

2019 m. Airijoje taip pat išplėstas ratas subjektų, turinčių teisę kreiptis į teismą dėl pažeistų autorių teisių. Papildant 2000 m. įstatymą 375 straipsnio 1 dalies b punktu sudaryta galimybė į teismą kreiptis ne tik pažeistų autorių teisių turėtojui, bet ir teisėtam kūrinių platintojui arba transliuotojui (pvz., kino teatrui, teisėtam internetiniam platintojui)⁸.

Apibendrinant galima pasakyti, jog Airijos atvejis yra ypatingas tuo, jog kovoje su piratinių kopijų platinimu internete ji taiko skirtingą strategiją nei globaliu mastu vis dar dominuojantis internetinių puslapių blokavimas ar konkrečių failų šalinimas. Nors, be abejonės, neteisėtas turinys internete šalinamas, tačiau iš principo vyrauja suvokiamas, jog piratinių kūrinių kopijų platinimas ir įsigijimas negali likti nebaudžiamas. Todėl šiuo atveju galima teigti, kad Airijos teisinė sistema orientuota ne tik į nusižengimo turinį (nelegalią kopiją), bet ir į patį pažeidėją⁹.

² *Emi Records (Ireland) Ltd & Ors V. Eircom Ltd & Anor*:

<https://www.casemine.com/judgement/uk/5da04f774653d07dedfd5271>

³ *Copyright and Related Rights Act 2000*: http://www.irishstatutebook.ie/eli/isbc/2000_28.html

⁴ *EMI Records (Ireland) Limited & ors v The Data Protection Commissioner*:

<http://www.bailii.org/ie/cases/IESC/2013/S34.html>

⁵ *Copyright and Other Intellectual Property Law Provisions Act 2019*:

<http://www.irishstatutebook.ie/eli/2019/act/19/enacted/en/html>

⁶ *Amendment of Principal Act - insertion of sections 16A and 16B*:

<http://www.irishstatutebook.ie/eli/2019/act/19/section/6/enacted/en/html#sec6>

⁷ *Copyright Law and Ireland- Significant changes brought in by new Act*: <https://beauchamps.ie/publications/761>

⁸ *Copyright and Other Intellectual Property Law Provisions Act 2019*:

<http://www.irishstatutebook.ie/eli/2019/act/19/section/36/enacted/en/html#sec36>

⁹ *Council of Europe. Filtering, blocking and take-down of illegal content on the Internet. Country reports, Ireland*:

<https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/country-reports>

Belgija

Belgijos įstatymai numato galimybes pašalinti internete platinamas neteisėtas kūrinių kopijas ir blokuoti jas platinančius tinklalapius. Pažymėtina, jog Belgijoje už neteisėtą kūrinių platinimą internete galima užsitraukti ne tik civilinę, bet ir baudžiamąją atsakomybę¹⁰. Belgijoje baudžiamasis procesas prieš piratinių kopijų platintojus buvo pritaikytas ir praktikoje.

Turinio internete blokavimo ir pašalinimo priemonės reglamentuojamos Ekonominės teisės kodekse (ETK). ETK XII dalyje (Elektroninės komercijos teisė) nurodytos priemonės, nustatančios tarpininkų atsakomybę už autorių ir gretutinių teisių pažeidimus pagal Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvą EC/2000/31 Dėl elektroninės komercijos, o XI dalyje (Intelektinė nuosavybė ir verslo paslaptys) – specialios intelektinės nuosavybės teisių apsaugos priemonės¹¹.

Intelektinės nuosavybės ieškinius dažniausiai nagrinėja civiliniai teismai – pirmosios instancijos arba komercinis teismas (atsižvelgiant į faktines bylos aplinkybes). Tenkindamas pareiškėjo prašymą pašalinti neteisėtai internete platinamą kūrinių, teismui pirmininkaujantis teisėjas, konstatavęs, jog pažeidimas yra padarytas, gali nurodyti interneto paslaugas teikiantiems (IPT) agentams nutraukti teikimą paslaugų, kuriomis besinaudojančios trečiosios šalys pažeidė pareiškėjo intelektinės nuosavybės teises. ETK XI dalies 334 straipsnis numato šios nuostatos taikymą tuo atveju, kai yra pažeistos autorių teisės ir gretutinės teisės.

2011 m. byloje dėl autorių teisių pažeidimų, padarytų naudojantis interneto svetaine *thepiratebay.org* Belgijoje, Antverpeno apeliacinis teismas civiliniame procese, išnagrinėjęs pareiškėjų – Belgijos kovos su piratavimu federacijos – prašymą nutraukti paslaugų, leidžiančių pažeidėjams internete platinti nelegalias kūrinių kopijas, teikimą, pagal ETK XI dalies 334 straipsnį, nurodė didžiausiems Belgijos IPT – *Telenet* ir *Belgacom* – blokuoti prieigą prie „*thepiratebay.org*“ svetainės visiems savo vartotojams, nustatant DNS blokavimą. Šiuo sprendimu buvo panaikintas ankstesnis Antverpeno komercinio teismo sprendimas, kuriuo atsisakyta įpareigoti IPT taikyti blokavimo priemonę, įvardijant ją kaip neproporcingą padarytai veikai ir nepripažįstant jos tinkamumo bei veiksmingumo¹².

Pagal ETK XI ir XV (Įstatymo taikymas) dalių nuostatas tam tikri intelektinės nuosavybės teisių pažeidimai gali būti laikomi nusikalstamomis veikomis. Tokiu atveju sprendimą dėl blokavimo priemonių turi teisę priimti vyriausiasis prokuroras (angl. *Crown Prosecutor*) arba bylą nagrinėjantis teisėjas pagal Baudžiamojo proceso kodekso nuostatas dėl kompiuterizuotų duomenų arešto. Tais atvejais, kai byloje atskleidžiamas nusikalstamos veikos padarymo faktas, prokuroras ar bylą nagrinėjantis teisėjas gali priimti sprendimą apriboti asmenų prieigą prie kompiuterizuotų duomenų, kaip tai nurodo Baudžiamojo proceso kodekso 39 bis straipsnio 6 dalis: „Jei duomenys yra nusikalstamos veikos objektas arba sukurti padarius nusikalstamą veiką ir jeigu jie prieštarauja viešajai tvarkai ar moralei arba kelia pavojų kompiuterinių sistemų vientisumui arba tokiose sistemose saugomiems, tvarkomiems ar perduodamiems duomenims, vyriausiasis prokuroras arba bylą nagrinėjantis teisėjas įgalina visų tinkamų techninių priemonių panaudojimą, kad tokie duomenys būtų nebe prieinami“¹³.

Ši priemonė buvo pritaikyta 2013 m. minėto civilinio ieškinio kontekste po to, kai nelegalių kopijų platintojams pavyko „apeiti“ „*thepiratebay.org*“ svetainei pritaikytą DNS blokavimo priemonę ir buvo toliau platinamos nelegalios kūrinių kopijos, perkeltos į domenus kitais vardais. Dėl šios priežasties blokavimo priemonių taikymas pradėtas svarstyti pagal baudžiamąją teisę, pradėjus ikiteisminį tyrimą dėl autorių teisių pažeidimų, naudojant interneto svetainę „*thepiratebay.org*“ Belgijoje. Šiuo atveju bylą nagrinėjęs teisėjas priėmė sprendimą, pagal kurį

¹⁰ Council of Europe. *Filtering, blocking and take-down of illegal content on the Internet. Country reports, Belgium:* <https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/country-reports>

¹¹ Code de droit économique: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/loi/2013/02/28/2013A11134/justel>

¹² In *Pirate Bay Case*, Belgian Supreme Court Confirms Lawfulness of Generic IP Blocking Injunctions: <https://www.lexgo.be/en/switchToPdf.php?module=article&ID=83933&ln=en>

¹³ Code D'instruction Criminelle: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/loi/1808/11/17/1808111701/justel>

visiems Belgijos IPT buvo nurodyta ne tik „*thepiratebay.org*“, bet ir visą serverio, palaikiusio šią svetainę turinį kartu su susijusių domenų vardais padaryti nepasiekiamus vartotojams. Be to, teismas, cituodamas BPK 39 bis straipsnio 6 dalį, nurodė IPT naudoti „visas tinkamas technines priemones“, kad blokuotų prieigą prie domenų vardų, susijusių su šiuo serveriu. Svarbu pažymėti tai, jog šis teismo sprendimas neapibrėžė konkrečių domenų, kuriuos privaloma blokuoti, todėl faktiškai nurodė IPT blokuoti neapibrėžtą kiekį domenų vardų¹⁴.

Trys Belgijos IPT – *Telenet*, *Tecteo* ir *Brutele* – ši sprendimą skundė visoms Belgijos teismų instancijoms, įskaitant Belgijos kasacinį teismą (Belgijos Aukščiausiasis teismas), kuriam nurodė, jog anksčiau įsigaliojęs teismo sprendimas pažeidžia Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 52.1 straipsnį ir Elektroninės komercijos direktyvos EC/2000/31 15 straipsnį (Bendros stebėjimo prievolės nebuvimas), kadangi: 1) nenurodė konkretaus termino, per kurį interneto paslaugų teikėjai buvo įpareigoti vykdyti blokavimą; 2) nenurodė konkrečių priemonių, kurias jie turėjo naudoti, kad įvykdytų sprendimą; 3) nenurodė domenų vardų, kurie turi būti užblokuoti. Vis dėlto, kasacinis teismas atsisakė tenkinti IPT skundą ir patvirtino anksčiau įsigaliojusį sprendimą, nusprendęs, kad priemonės, priimtose vadovaujantis BPK 39 bis ir 89 straipsniais, gali būti pagrįstos, siekiant padėti išsiaiškinti tiesą, įvykdyti konfiskavimą ar restituciją, nutraukti veiksmus, kurie akivaizdžiai yra nusikalstami ir ginti civilinius interesus. Jis taip pat nurodė, kad tokia nutartis nepažeidė ES galiojančio draudimo įpareigoti interneto paslaugų teikėjus vykdyti bendrą interneto stebėseną¹⁵.

Kalbant apie subjektus, turinčius teisę ginti pažeistas autorių teises, be šių teisių turėtojo, pagal ETK XI dalies 336 straipsnį, į teismą kreiptis gali: 1) kitos pažeidimo išaiškinimu suinteresuotos šalys, tokios kaip licencijų turėtojai, kolektyvinio licencijavimo draugijos, valstybinį kaltinimą palaikantis prokuroras ar muitinė; 2) valstybės pareigūnas, atsakingas už autorių teisių gynimą; 3) profesinė grupė, turinti juridinio asmens statusą; 4) vartotojų teisių gynimo organizacija, jeigu ji yra patvirtinta kaip tokia valstybės ir turi juridinio asmens statusą¹⁶. Jų teisių į veiksmus apimtis priklauso nuo konkrečių kiekvieno atvejo aplinkybių. Pavyzdžiui, neišimtinės licencijos turėtojo teisės gali būti labiau ribotos nei autorių teisių turėtojo ar išimtinės licencijos turėtojo teisės¹⁷.

Danija

Nors Danijoje nėra įstatymų, kurie specialiai įtvirtintų „piratinių“ kūrinių kopijų internete blokavimo ar pašalinimo procedūras, tačiau praktikoje jos pradėtos taikyti integruvus į įstatymų bazę ES Elektroninės komercijos direktyvą ir kitus tarptautinius standartus, kurie paskatino „minkštosios teisės“ (pagrįstos privačių įmonių vykdomu tam tikros tvarkos įgyvendinimu laisva valia, o ne dėl valstybės nustatyto įpareigojimo) įsigalėjimą šioje srityje.

Pagrindiniai įstatymai autorių teisių srityje Danijoje yra 2014 m. spalio 23 d. Įstatymas Nr. 1144 (Autorių teisių įstatymas)¹⁸ ir 2016 m. Autorių teisių ir gretutinių teisių kolektyvinio valdymo įstatymas¹⁹, priimtas įgyvendinant Direktyvą 2014/26/ES dėl kolektyvinio autorių teisių valdymo. Be to, svarbus 2017 m. rugsėjo 22 d. Įstatymas Nr. 1101 (Teisingumo vykdymo įstatymas), reglamentuojantis procesus Danijos teismuose ir nustatantis bendrąją tvarką bylinėjimuisi dėl autorių teisių, pavyzdžiui, nuostatos dėl įrodymų išsaugojimo, veiklos draudimų (nurodymų užblokuoti) įvedimo ir teisės į informaciją²⁰. Galiausiai, 2002 m. Įstatymas Nr. 227 (Elektroninės prekybos įstatymas) įtvirtina taisykles, susijusias su interneto paslaugų teikėjų (IPT) atsakomybe šioje srityje. Įstatymas, integruodamas Elektroninės komercijos direktyvos 16 straipsnį, skatina prekybos,

¹⁴ Council of Europe. *Filtering, blocking and take-down of illegal content on the Internet. Country reports, Belgium*: <https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/country-reports>

¹⁵ *In Pirate Bay Case, Belgian Supreme Court Confirms Lawfulness of Generic IP Blocking Injunctions*: <https://www.lexgo.be/en/switchToPdf.php?module=article&ID=83933&ln=en>

¹⁶ *Code de droit économique*: <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/loi/2013/02/28/2013A11134/justel#LNK0503>

¹⁷ *Main principles of copyright protection under Belgian law*:

<https://finnancolumba.be/en/copyright-2/frequent-questions-belgian-copyright/>

¹⁸ *Bekendtgørelse af lov om ophavsret*: <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2014/1144>

¹⁹ *Act on Collective Management of Copyright*: <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2016/321>

²⁰ *Bekendtgørelse af lov om rettens pleje*: <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2017/1101>

profesines sąjungas ir vartotojų asociacijas priimti jų veiklą reguliuojančius elgesio kodeksus²¹. Rengiant įstatymą, jo leidėjai nurodė, kad, atsižvelgiant į Elektroninės prekybos direktyvos nuostatas, prekybos ir profesinėms organizacijoms gali būti aktualu pateikti veiklos gaires dėl komercinės komunikacijos ir atsakomybės išimčių, pavyzdžiui, dėl „įspėjimo ir pašalinimo“ sistemos internete taikymo. Tai paskatino „minkštosios teisės“ priemonių įsigalėjimą savanoriškų susitarimų ir elgesio kodeksų forma.

Pagal Elektroninės prekybos įstatymo 6 straipsnį ir Danijos teismuose įsitvirtinusią praktiką, neteisėtą internetinį turinį pirmiausia kontroliuoja IPT, blokuodami DNS ar IP adresus, todėl dauguma šios srities reguliavimo yra susiję su IPT, kurie blokavimo priemonės dažniausiai vykdo gavę teismo nurodymą. Savanoriškas susitarimas tarp IPT (arba elgesio kodeksas) šiuo atveju yra reikšmingas tuo, kad užtikrina informacijos tarp IPT dalijimąsi, taigi, teismui nurodžius blokuoti interneto svetainę vienam IPT, realiai blokavimą įvykdys ir kiti susitarimo nariai, taip sukuriant veiksmingą „vieno langelio“ sistemą.

Organizacija *Teleindustrien* (TI), vienijanti Danijos telekomunikacijos kompanijas, 2014 m. rugsėjo mėn. sudarė savanorišką susitarimą dėl paprastesnio ir efektyvesnio interneto turinio blokavimo ir panaikinimo, įgyvendinant teismo sprendimus dėl DNS blokavimo²². Susitarimas užtikrina, kad teismo sprendimai, nurodantys blokuoti tinklalapį vienam TI nariui, galioja ir visiems kitiems TI nariams. Be to, TI nariai įsipareigoja blokuoti ir kitus DNS adresus, jei nukentėjusioji šalis įrodo, jog tai yra tas pats tinklalapis, kuriam buvo taikomas teismo sprendimas, tik palaikomas kitu adresu (bandant „apeiti“ blokavimą). Pagal tokią sistemą tiek IPT, tiek nukentėję autorių teisių subjektai išvengia ilgesnio bylinėjimosi proceso, o pažeidėjai vengia kelti bylas prieš visus paslaugų teikėjus atskirai.

Šiuo metu Danijoje tokio tipo susitarimai jungia ne tik daugelį IPT, bet ir *hostingo* bei kitas su internetu susijusias paslaugas teikiančius subjektus. Danijos korporacija *DK Hostmaster A/S*, priklausanti organizacijai *Danijos interneto forumas (DIFO)* ir atsakinga už „.dk“ domenų platinimą bei registravimą Danijoje, savo veiklos taisyklėse patvirtino sąlygas, numatančias atvejus, kai *DK Hostmaster* generalinis direktorius ir *DIFO* direktorių tarybos pirmininkas susitarę gali nuspręsti, dėl tam tikrų domenų suspendavimo: 1) jei valdytojas aiškiai naudoja domeną, siekdamas klaidinti vartotojus; 2) jeigu domene platinamas turinys sukčiaujant, pažeidžiant kitų subjektų teises (įskaitant autorių teises) ar bandoma įdiegti kenkėjiškas programas. Tokiais atvejais vadovybė imasi veiksmų apriboti domenų veiklą, nelaukdama Domenų skundų tarybos²³ ar teismo sprendimo²⁴.

Danijos kultūros ministerija 2015 m. pristatė susitarimo memorandumą dėl naujo Elgesio kodekso, skatinančio teisėtą elgesį internete. Šis kodeksas apėmė ne tik IPT ir *hostingo* paslaugų teikėjus, bet ir domenų registratorius, internetinių mokėjimų tvarkytojus (tokius kaip *Master Card* ir kiti), *Google* ir *Microsoft* kompanijas, reklamos kompanijas ir vartotojų teises atstovaujančias organizacijas²⁵. Šis kodeksas grindžiamas labiau ribotu ankstesniu 2014 m. TI susitarimu. Pagal naująjį elgesio kodeksą teismo nurodymas konkrečiam IPT užblokuoti konkretų domeno vardą turėtų būti taikomas ne tik kitų IPT, bet ir kitų paslaugų, pavyzdžiui, reklamos tinklų ir mokėjimo procesų srityse. Užblokuotose svetainėse rodomas pranešimas, raginantis vartotoją ieškoti teisėtų alternatyvų svetainėje *Share with Care* (sharewithcare.dk).

²¹ *Lov om tjenester i informationssamfundet, herunder visse aspekter af elektronisk handel:* <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2002/227>

²² *Medlemmer af ti.* <http://www.teleindu.dk/om-ti/medlemmer-af-ti/>

²³ Domenų skundų taryba Danijoje yra nepriklausoma taryba, skiriama verslo ir vystymosi ministro. Ją sudaro tarybos pirmininkas ir pirmininko pavaduotojas, kurie yra teisėjai, du nariai, turintys teisinį išsilavinimą ir teisinės praktikos patirties, ir du nariai, atstovaujantys vartotojų ir verslo interesams. Taryba nagrinėja ir priima sprendimus dėl autorių, vartotojų, verslo, kitų subjektų pateiktų skundų dėl tam tikrų domenų naudojimo neteisėtais tikslais. Jeigu abi šalys (pvz., autorius ir domeno registratorius) sutinka su sprendimu, teismo procesas dėl tam tikro domeno nepradedamas / nutraukiamas.

The Complaints Board for Domain Names: <https://www.domaeneklager.dk/en/node/406>

²⁴ *Terms and conditions for the right of use to a .dk domain name:* <https://www.dk-hostmaster.dk/en/terms>

²⁵ *Danish Ministry of Culture: Danes should be regulated by Google:* <https://edri.org/our-work/danish-culture-ministry-danes-regulated-by-google/>

Pagal 2016 m. Autorių teisių ir gretutinių teisių kolektyvinio valdymo įstatymo 36 straipsnį dėl pažeistų autorių teisių kreiptis į teismą, be autorių teisių turėtojų, turi teisę²⁶:

1) išimtiniai arba neišimtiniai licenciatai (vienodomis teisėmis). Licenciato teisė kreiptis į teismą dėl autorių teisių pažeidimo priklauso nuo licencijos sutarties, tačiau praktikoje dažniausiai sutariama, kad licencijos turėtojas (tiek išimtinis, tiek neišimtinis) turi teisę bylinėtis. Licenciato nereikia registruoti;

2) tam tikrai atvejais kiti subjektai, tokie kaip profesinės sąjungos. Pavyzdžiui, Danijos žurnalistų sąjunga, gali kreiptis į teismą kaip savo narių atstovė;

3) daugeliu atvejų Danijoje kolektyvinio teisių administravimo organizacijos taip pat gali įgyvendinti savo narių teises. Tačiau tai priklauso nuo to, kokią susitarimą yra sudariusios šalys. Be to, nuo šalių susitarimo priklauso ir tai, ar nariai turi teisę pareikšti ieškinį paraleliai kolektyvinio teisių administravimo organizacijomis. Nors įstatymai to nedraudžia, tačiau, kita vertus, *lis pendens* taisyklės neleidžia lygiagrečių procedūrų dėl to paties dalyko.

Ispanija

Ispanija yra viena iš šalių, kurios įstatymuose specialiai numatytos teisinės priemonės, skirtos blokuoti ir pašalinti neteisėtą interneto turinį.

Informacinės visuomenės paslaugų ir elektroninės prekybos įstatymas (toliau – IVPEPI), kuriuo įgyvendinama Direktyva 2000/31/EB (Elektroninės komercijos direktyva), reglamentuoja turinio blokavimą, filtravimą ir šalinimą, taikomą nuotolinėms elektroninėms paslaugoms, kurias už atlygį teikia informacinės visuomenės paslaugų teikėjai pagal individualų gavėjo prašymą, įskaitant nemokamas paslaugas²⁷.

IVPEPI 8 straipsnyje šalia bendrųjų laisvo paslaugų teikimo principų yra numatyti ir informacinių paslaugų laisvės ribojimai, kurių valstybė gali imtis pagal Direktyvos 2000/31 /EB 3.4 straipsnį. Ribojimo priemonių galima imtis (šalia kitų priežasčių) ir dėl turinio, pažeidžiančio intelektinės nuosavybės teises (8 str. 1 d. e) p.).

Konkrečių ribojimo priemonių, taikomų dėl intelektinės nuosavybės teisių pažeidimų, įgyvendinimo tvarka apibrėžiama Intelektinės nuosavybės įstatyme (toliau – INĮ)²⁸. Ši tvarka aprašoma INĮ 5 skyriuje (193 - 195 str.), kuriame, *inter alia*, įtvirtinama ir už šio įstatymo įgyvendinimą atsakinga institucija – Intelektinės nuosavybės komisija²⁹. Intelektinės nuosavybės komisijos antrasis skyrius (toliau – Antrasis skyrius) atsako už intelektinės nuosavybės teisių apsaugą nuo informacinės visuomenės paslaugų teikėjų ir vartotojų pažeidimų. Detaliai šio skyriaus įgaliojimai aprašomi INĮ 193 straipsnyje. Šio straipsnio 4 dalyje teigiama, kad Antrasis skyrius gali nurodyti IPT nutraukti paslaugą, kuria pasinaudojant buvo pažeidžiamos intelektinės nuosavybės teisės. Be to, Antrasis skyrius gali nurodyti pašalinti turinį, kuriuo šios teisės pažeidžiamos. Kad įgyvendintų šiuos nurodymus, IPT turi imtis visų turimų techninių priemonių ir atlikti išsamų atvejo patikrinimą, siekiant sustabdyti pažeidimą ir įsitikinti, kad jis nebus pasikartojęs. Kad būtų įgyvendinami Antrojo skyriaus sprendimai, pagal Administracinio proceso kodekso 122 bis straipsnio 2 dalies 1 punktą, reikalingas išankstinis teismo sprendimas, leidžiantis tai padaryti. 122 bis straipsnio trečioji dalis numato, kad teisėjas ne daugiau kaip per dvi dienas nuo gauto Antrojo skyriaus sprendimo apie

²⁶ *Copyright litigation in Denmark: overview:*

[https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-011-8044?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-011-8044?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true)

²⁷ *Ley 34/2002, de 11 de julio, de servicios de la sociedad de la información y de comercio electrónico:*
<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2002-13758>

²⁸ *Real Decreto Legislativo 1/1996, de 12 de abril, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de Propiedad Intelectual, regularizando, aclarando y armonizando las disposiciones legales vigentes sobre la materia:*
<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1996-8930>

²⁹ Pagal INĮ 193 str. 1 dalį Intelektinės nuosavybės komisija prie Kultūros ir sporto ministerijos yra nacionalinė kolegiali institucija, vykdanči tarpininkavimo, arbitražo, mokesčių nustatymo ir kontrolės funkcijas intelektinės nuosavybės ir jos teisių įgyvendinimo srityje. Ji taip pat atlieka patariamąsias funkcijas intelektinės nuosavybės srityje ir konsultuoja ministeriją.

priemonių taikymą privalo pakviesti į teisminį nagrinėjimą nukentėjusiąją pusę (šiuo atveju – autorių teisių turėtoją arba jo atstovą), Antrojo skyriaus atstovą ir prokuratūros atstovą. Išklausęs jų pozicijas, teisėjas ne ilgiau kaip per 2 dienas nuo posėdžio priima sprendimą dėl priemonių patvirtinimo arba atmetimo³⁰.

2015 m. gruodžio 21 d. Ispanijos Generalinė prokuratūra patvirtino naują tvarkos aprašą, kuriame nurodė prokurorams, kaip įgyvendinti INĮ, siekiant veiksmingiau kovoti su intelektinės nuosavybės teisių pažeidimais. Apraše daug dėmesio skiriama internete įvykdomiems nusikaltimams intelektinei nuosavybei, detalizuojamos dažniausiai pasitaikančios nelegalių kūrinių platinimo strategijos, pateikiami jų teisinio vertinimo kriterijai, „netiesioginės ekonominės naudos“ apibrėžimas, atskleidžiama ribojančiųjų priemonių „apėjimo“ problema, nurodant, kad tokio tipo „apėjimai“ turėtų būti traktuojami ir tiriama kaip atskiri nusikaltimai³¹.

Baudžiamojo kodekso 270 straipsnio 2 dalis įtvirtina ir baudžiamąją atsakomybę už nusikaltimus, įvykdytus internete intelektinės nuosavybės srityje. Pagal šį straipsnį numatoma atsakomybė bet kuriam asmeniui, kuris, pažeisdamas intelektinės nuosavybės teises, siekdamas tiesioginės ar netiesioginės ekonominės naudos, internete platino kūrinius be autoriaus leidimo arba suteikė prieigą prie kūrinių ar paslaugų internete be autorių teisių turėtojų leidimo. Tai apima ne tik neteisėtai platinamus kūrinius, bet ir tikslingą jų reklamą ir internete platinamas nuorodas į juos. BK 270 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad tokiais atvejais teismas nurodo IPT pašalinti neteisėtai platinamus kūrinius ar paslaugas. Pagal tą pačią straipsnio dalį, jeigu nustatoma, kad tam tikra interneto svetainė ar kito tipo informacinės visuomenės platforma užsiima išimtinai kūrinių nelegaliu platinimu, teismas turi teisę nurodyti IPT blokuoti tokią svetainę ar platformą ir pritaikyti bet kokias kitas laikinas priemones, būtinas intelektinės nuosavybės teisėms apsaugoti³².

Imtis teisinių veiksmų prieš autorių teisių pažeidėją be paties autorių teisių turėtojo gali: 1) išimtinės licencijos turėtojas, nepriklausomai nuo licenciją išdavusio subjekto; 2) kolektyvinio teisių administravimo asociacijos ir „nepriklausomi valdymo subjektai“³³ (gali imtis veiksmų prieš pažeidėją, jeigu šie veiksmai suderinami su šių organizacijų taisyklėmis ir valdymo teisėmis); 3) Intelektinės nuosavybės komisija prie Kultūros ministerijos³⁴.

Italija

Pagrindiniai nacionalinės teisės aktai autorių teisių srityje yra Autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugos įstatymas³⁵, Civilinis kodeksas³⁶ (2575–2583 str.), Civilinio proceso kodeksas³⁷, Ryšių reguliavimo tarnybos (it. *Autorità per le garanzie nelle comunicazioni*, toliau – AGCOM) įsteigimo įstatymas³⁸ ir AGCOM reglamentas dėl autorių teisių apsaugos elektroninių ryšių tinkle³⁹, taip pat

³⁰ Ley 29/1998, de 13 de julio, reguladora de la Jurisdicción Contencioso-administrativa:

<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1998-16718>

³¹ Circular 8/2015 de la Fiscalía General sobre propiedad intelectual e internet:

<https://metricson.com/circular-8-2015-de-la-fiscalia-general-sobre-propiedad-intelectual-e-internet/#:~:text=El%2021%20de%20diciembre%20de,la%20Ley%20Org%C3%A1nica%201%2F2015.>

³² Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal:

<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1995-25444>

³³ Pagal INĮ 147 str. 2 d. kolektyvinio teisių administravimo asociacijos nėra pelno siekiančios organizacijos ir priklauso partneriams bei yra jų kontroliuojamos. Nepriklausomi valdymo subjektai, pagal INĮ 153 str. 2 d. b) punktą, yra pelno siekiančios organizacijos.

³⁴ Spain: Copyrights Laws and Regulations 2020: <https://iclg.com/practice-areas/copyright-laws-and-regulations/spain>

³⁵ Legge 22 aprile 1941 n. 633/Testo consolidato al 6 febbraio 2016: http://www.interlex.it/testi/141_633.htm

Decreto-Legge 16 ottobre 2017, n. 148:

<https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legge:2017-10-16:148!vig=>

³⁶ Codice Civile: <https://www.gazzettaufficiale.it/anteprima/codici/codiceCivile>

³⁷ Codice di Procedura Civile: <https://www.gazzettaufficiale.it/dettaglio/codici/proceduraCivile>

³⁸ Legge 31 luglio 1997, n. 249: <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/1997/08/25/097A6686/sg>

³⁹ Delibera n. 680/13/CONS/ Regolamento in materia di tutela del diritto d'autore sulle reti di comunicazione elettronica e procedure attuative ai sensi del decreto legislativo 9 aprile 2003, n. 70:

<http://www.agcom.it/documents/10179/540163/Delibera+680-13-CONS/2fb37939-620c-410d-a23f-2150d505b103?version=1.1>

Įstatyminis dekretas dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje⁴⁰.

Autorių teisių ir gretutinių teisių pažeidimas užtraukia civilinę, baudžiamąją atsakomybę, o AGCOM taip pat turi teisę taikyti administracines sankcijas už jos nurodymų nevykdymą.

Bet kuris autorių turtinių teisių turėtojas, kai yra pažeistos jo teisės, ar teisėtas atstovas gali teikti ieškinį teismui Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka. Autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugos įstatyme nustatyta, jog tokiu atveju atsakovu gali būti ir interneto paslaugų teikėjas (tarpininkas) (156, 167 str.).

Kitas pažeistų teisių gynimo būdas yra šių teisių subjektų kreipimasis į specializuotą policijos padalinį ar AGCOM.

Pažymėtina, jog specializuotas Finansų policijos (*Guardia di Finanza*, toliau – GdF) padalinys gali ir savo iniciatyva pradėti pastebėto autorių teisių pažeidimo internete tyrimą. Paprastai policija inicijuoja didesnio masto pažeidimų, padarytų siekiant komercinės naudos, tyrimą (pvz., piratinių svetainių daromų pažeidimų) ir surinktą įrodomąją medžiagą perduoda baudžiamojo teismo (angl. *penal court*) nagrinėjimui. GdF, laikydamasi „sekimo paskui pinigus“ principo, aiškinasi bei tiria taip pat ir reklamavimo ar finansinės veiklos tarpininkus, veikiančius kartu su neteisėtą turinį skelbiančiomis svetainėmis⁴¹.

AGCOM, reguliuojančiai visą ryšių sektorių, buvo suteikta tam tikra kompetencija autorių teisių gynimo srityje, kai 2000 m. priėmus Autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugos įstatymo pataisas, šio įstatymo 182 bis straipsnis įpareigojo AGCOM ir kolektyvinio administravimo asociaciją SIAE (it. *Società Italiana degli Autori ed Editori*) vykdyti nustatytas priežiūros funkcijas⁴².

Pagal AGCOM reglamentą, ši tarnyba vykdo autorių teisių gynybą, kai į ją dėl pastebėto pažeidimo kreipiasi patys šių teisių turėtojai. AGCOM kompetencija apsiriboja poveikiu ryšio paslaugų teikėjams. Jei autorių teisių subjekto kreipimasis AGCOM pripažįsta pagrįstu, ji siunčia pranešimą pažeidimą padariusiam interneto paslaugos teikėjui (angl. *internet service provider*), turinio įkėlėjui (*uploader*) ir tinklalapio bei svetainės valdytojui (*webpage and website manager*), nurodantį nutraukti prieigą arba pašalinti neteisėtai paskelbtą turinį, tai yra turinį, padarytą prieinamu kompiuterių tinklais⁴³.

Tuo atveju, kai interneto svetainių prieglobos paslaugą (*websites hosting*) teikia Italijoje akredituotas šios paslaugos teikėjas ir pažeidimas yra daromas vienoje iš jo serveryje patalpintų svetainių, AGCOM nurodo svetainės prieglobos paslaugos teikėjui pašalinti neteisėtą turinį iš serverio arba, kai pažeidimas masinis, blokuoti prieigą prie tokio turinio. Jei serveris yra užsienyje, AGCOM nurodo Italijoje veikiančiam informacijos perdavimo paslaugos teikėjui (*mere conduit provider*) užblokuoti prieigą prie svetainės, kurioje yra neteisėtai paskelbtas tam tikras turinys⁴⁴. Kiekvienu atveju, blokvus prieigą, paslaugos teikėjas privalo automatiškai nukreipti vartotojus į

Delibera n. 490/18/CONS / Modifiche al Regolamento in materia di tutela del diritto d'autore sulle reti di comunicazione elettronica e procedure attuative ai sensi del decreto legislativo 9 aprile 2003, n. 70, di cui alla delibera n. 680/13/CONS: <https://www.agcom.it/documents/10179/12343059/Delibera+490-18-CONS/875626ba-5956-400f-baf4-86fd6ffbe073?version=1.1>

Tutela del diritto d'autore: <https://www.agcom.it/tutela-del-diritto-d-autore>

⁴⁰ *Decreto Legislativo 9 aprile 2003, n. 70:*

https://www.gazzettaufficiale.it/atto/serie_generale/caricaDettaglioAtto/originario?atto.dataPubblicazioneGazzetta=2003-04-14&atto.codiceRedazionale=003G0090&elenco30giorni=false

⁴¹ *International comparison of approaches to online copyright infringement. Intellectual Property Office, 2015, p. 57:*

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/549462/International_Comparison_of_Approaches_to_Online_Copyright_Infringement.pdf

⁴² *Copyright enforcement online: policies and mechanisms. European Audiovisual Observatory, 2015, p. 43:*

<https://rm.coe.int/1680783480>

⁴³ *International comparison of approaches to online copyright infringement. Intellectual Property Office, 2015, p. 56:*

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/549462/International_Comparison_of_Approaches_to_Online_Copyright_Infringement.pdf

⁴⁴ *Copyright enforcement online: policies and mechanisms. European Audiovisual Observatory, 2015, p. 44:*

<https://rm.coe.int/1680783480>

AGCOM sprendimu sukurtą tinklalapį⁴⁵.

Jeigu interneto paslaugos teikėjas neįvykdo AGCOM nurodymo, jam skiriama nuo 10 000 iki 250 000 eurų dydžio bauda (pažymėtina, jog tokia bauda yra numatyta kaip sankcija interneto paslaugos teikėjui už bet kokių teisėtų AGCOM reikalavimų nevykdymą, o ne tik susijusių su autorių teisėmis)⁴⁶. Visa „pranešimo ir turinio šalinimo“ (*notice and take down*) procedūra užtrunka nuo 12 iki 35 dienų⁴⁷.

Visi AGCOM sprendimai yra viešai skelbiami interneto svetainėje, o pažeidėjai turi teisę juos užginčyti teisme⁴⁸.

Institutas *Fondazione Ugo Bordon*, atskaitingas Ekonominės plėtros ministerijai, administruoja platformą, per kurią autorių teisių subjektų pareiškimai persiunčiami AGCOM. Platformos svetainėje pateikta standartinė tokio pareiškimo forma, kurią pildant reikia nurodyti kūrinį, į kurį turimos teisės yra pažeistos, ir saityno vietą, kurioje daromas pažeidimas. AGCOM pranešimai pažeidėjams (interneto paslaugos teikėjams) taip pat siunčiami per *Fondazione Ugo Bordon* administruojamą platformą⁴⁹. Šios platformos administravimo ir visus papildomus kaštus apmoka interneto paslaugos teikėjai, kurie turi 0,2 % savo pajamų mokėti kaip mokestį AGCOM⁵⁰.

Pažymėtina, jog AGCOM sustabdo savo administracinę procedūrą, jei kuri nors iš ginčo šalių inicijuoja teisminį nagrinėjimą⁵¹.

Privataus sektoriaus subjektų *IAB Italy*, *FPM* ir *FAPAV* 2014 m. pasirašytas memorandumas yra savanoriška iniciatyva, padedanti mažinti neteisėtai internete paskelbto turinio mastą⁵².

Latvija

Pagrindiniai nacionalinės teisės aktai aptariamoje srityje yra Autorių teisių įstatymas⁵³, Autorių teisių kolektyvinio administravimo įstatymas⁵⁴, Elektroninių žiniasklaidos priemonių įstatymas⁵⁵ bei susijusios Civilinio ir Baudžiamojo įstatymų nuostatos.

Autorių teisių įstatyme pateikti šių teisių, taip pat gretutinių teisių subjektų, objektų apibrėžimai, įtvirtintos neturtinės ir turtinės autorių teisės bei jų apribojimai, nustatyta teisė į mediacijos procedūrą, sprendžiant ginčus, taip pat teisė kreiptis į teismą.

Pagal Autorių teisių įstatymą, suinteresuota ginčo šalis (lat. *ieinteresētā puse*) gali kreiptis į mediatorių, kai nepavyksta susitarti dėl autorių teisių ir gretutinių teisių objektų naudojimo, įskaitant

⁴⁵ Frosio Giancarlo. *Italian communication authority approves administrative enforcement of online copyright infringement. The Center for Internet and Society:*

<https://cyberlaw.stanford.edu/blog/2013/12/italian-communication-authority-approves-administrative-enforcement-online-copyright>

⁴⁶ *International comparison of approaches to online copyright infringement. Intellectual Property Office, 2015, p. 58:* https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/549462/International_Comparison_of_Approaches_to_Online_Copyright_Infringement.pdf

⁴⁷ *Ten pat*, p. 56.

⁴⁸ *Copyright enforcement online: policies and mechanisms. European Audiovisual Observatory, 2015, p. 44:* <https://rm.coe.int/1680783480>

⁴⁹ *International comparison of approaches to online copyright infringement. Intellectual Property Office, 2015, p. 58:* https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/549462/International_Comparison_of_Approaches_to_Online_Copyright_Infringement.pdf

⁵⁰ *Ten pat*, p. 58.

Fondazione Ugo Bordon:

<https://5g-ppp.eu/wp-content/uploads/2016/03/Grazioso-FUB-5G-PPP-Bologna-March-17-2016.pdf>

⁵¹ Frosio Giancarlo. *Italian communication authority approves administrative enforcement of online copyright infringement. The Center for Internet and Society:*

<https://cyberlaw.stanford.edu/blog/2013/12/italian-communication-authority-approves-administrative-enforcement-online-copyright>

⁵² *Copyright enforcement online: policies and mechanisms. European Audiovisual Observatory, 2015, p. 50:* <https://rm.coe.int/1680783480>

⁵³ *Autortiesību likums:* <https://likumi.lv/doc.php?id=5138>

⁵⁴ *Autortiesību kolektīvā pārvaldījuma likums:* <https://likumi.lv/ta/id/291146-autortiesibu-kolektiva-parvaldijuma-likums>

⁵⁵ *Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likums:* <https://likumi.lv/ta/id/214039-elektronisko-plassazinas-lidzeklu-likums>

licencinēs sutarties sudarymā ar informācijas apie naudojimą teikimą (67¹ str.). Suinteresuota šalimi gali būti autorių tiesių ir gretutinių tiesių subjektai, kolektyvinio administravimo organizacija (*kolektīvā pārvaldījuma organizācijai*) bei naudotojai (*izmantotājam*). Dēl mediatoriaus susitaria pačios šalys arba jų rašytiniu prašymu kultūras ministras rekomenduoja vienā ar kelias mediatoriū kandidatūras iš profesionāliū mediatoriū sārāšo. Su pasirinktu mediatoriumi pasirašoma jo paslaugū teikimo ir apmokējimo sutartis (ginčo šalys sumoka lygiomis dalimis, nebent susitariama kitaip).

Mediatoriumi gali tapti fizinis asmuo (*fiziskā persona*), kuris yra Latvijas ar kitos ES valstybēs narēs, ar Europos ekonominēs erdvēs šalies, ar Šveicarijas konfederācijas pilietis, ar neturi Latvijas pilietybēs (*Latvijas nepilsonis*), aukščiausiu lygiu moka valstybinē kalbā, yra nepriekaištingos reputācijas, ģģijēs magistro akademinī kvalifikacinī laipsnī, turi ne mažesnī kaip trejū metū stažā autoriū tiesiū srityje. Tam, kad ketveriū metū laikotarpiui (terminas pratēsiams, pateikiant naujā prašymā) būtū ģrašytas ģ Kultūras ministrijos tvarkomā profesionāliū mediatoriū sārāšā, asmuo turi teikti kultūras ministrii atitinkamā prašymā. Toks sārāšas yra viešai skelbiams Kultūras ministrijos interneto svetainēje. Naudojimsis mediācijas procedūra neatima ginčo šaliū tiesēs kreiptis ģ teismā (67³, 67⁴, 67⁵ ir 67⁸ str.).

Kai pažeistos autoriū tiesēs ir gretutinēs tiesēs, šiū tiesiū subjektai ar kolektyvinio administravimo organizacija, ar kiti teisēti atstovai turi teisē reikalauti, kad pažeidējas nutrauktū neteisētā naudojimsi, kompensotū padarytā žalā, sunaikintū neteisētas kopijas, paslaugū tarpininkai imtūsi priemoniū sustabdant pažeidimā, taip pat turi teisē inicijuoti teisminī nagrinējimā (69 str.). Teismas galutiniū sprendimu ar taikydams laikināsias apsargos priemes gali ģpareigoti blokuoti neteisētā turinī internete⁵⁶. Kompensācijas dydis nustatomas taikant atitinkamas civilinēs tiesēs normas. Jei faktinēs žalos dydžio neģmanoma nustatyti, tai kompensuojama suma, kuriā autoriū tiesiū ar gretutiniū tiesiū subjektas būtū gavēs suteikdamas leidimā naudoti jo tiesiū objektus (69¹). Autoriū tiesiū ir gretutiniū tiesiū sunkesnis pažeidimas, padarēs žymią žalā, gali užtraukti ir baudžiamajā atsakomybē (Baudžiamojo ģstatymo 148 str.)⁵⁷.

Pagal Elektroniniū žiniasklaidos priemoniū ģstatymā, Nacionalinē elektroninēs žiniasklaidos taryba (lat. *Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome*, toliau – NEPLP) gali nurodyti interneto paslaugos teikėjui (tarpininkui) šešiū mėnesiū laikotarpiui (su galimybe pratēsti) blokuoti tinklalapī (-ius), kuriame (-iuose) vykdomas nelicencijuotas TV retransliavimas. Neteisētā turinī talpinusiū tinklalapiū adresai (URL) ģtraukiami ģ tokiū adresū “juodajā sārāšā”, kurī tvarko ir savo tinklalapyje skelbia NEPLP (21⁸ str.)⁵⁸.

Lenkija

Autoriū ir gretutiniū tiesiū srityje pagrindiniai nacionalinēs tiesēs aktai yra Autoriū tiesiū ir gretutiniū tiesiū ģstatymas⁵⁹, Duomenū baziū apsargos ģstatymas⁶⁰, Autoriū tiesiū ir gretutiniū tiesiū kolektyvinio administravimo ģstatymas⁶¹, Civilinio proceso kodekso ir kai kuriū kitū ģstatymū pakeitimo ģstatymas⁶², taip pat susijusios civilinio ir baudžiamojo kodeksū normos. Interneto paslaugū teikėjū (tarpininkū) atsakomybei reikšmingi Elektroniniū ryšiū paslaugū teikimo ģstatymo⁶³

⁵⁶ Council of Europe. *Filtering, blocking and take-down of illegal content on the Internet. Country reports, Latvia*: <https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/country-reports>

⁵⁷ *Krimināllikums*: <https://likumi.lv/ta/id/88966-kriminallikums>

⁵⁸ Toulas Bill. *Latvian ISPs can now block pirate IPTV websites without court order*. *TechNadu*, 2019-01-02: <https://www.technadu.com/latvian-isps-block-pirate-websites-without-court-order/53168/>

⁵⁹ *Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych*: <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19940240083>

⁶⁰ *Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o ochronie baz danych*: <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20011281402>

⁶¹ *Ustawa z dnia 15 czerwca 2018 r. o zbiorowym zarzadzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi*: <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180001293>

⁶² *Ustawa z dnia 13 lutego 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20200000288>

⁶³ *Ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną*: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20021441204>

12–15 straipsniai, kuriais į šalies vidaus teisę perkeltos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje nuostatos.

Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo 78–80 straipsniuose nurodyta, kokių veiksmų gali imtis autorių teisių subjektas, kai pažeistos jo neturtinės ir / ar turtinės teisės. Neturtinių teisių pažeidimo atveju, autorius (lenk. *twórca*) ar, po jo mirties, įpėdiniai, ar autorių asociacija (*stowarzyszenie twórców*), ar kolektyvinio teisių administravimo asociacija (*organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi*) gali pareikalauti pažeidėjo nutraukti neteisėtą elgesį ir, siekiant ištaisyti neigiamas pasekmes, viešai paskelbti pranešimą, nurodant teisėtą autorių. Jei kilęs teisinis ginčas sprendžiamas teisme, tai pastarasis gali įpareigoti pažeidėją sumokėti autoriui tam tikrą sumą pinigų kaip kompensaciją už padarytą žalą.

Autorių turtinių teisių pažeidimo atveju, šių teisių turėtojas (*uprawniony*) gali pareikalauti pažeidėjo nutraukti neteisėtą veiklą, ištaisyti žalingus padarinius ir atlyginti už padarytą žalą bendrąja civilinės teisės nustatyta tvarka arba sumokant dvigubai didesnę sumą už tą, kurią autorius būtų gavęs už teisėtą būdu naudojamą jo kūrinį. Papildomai gali būti pareikalauta, kad pažeidėjas viešai paskelbtų vieną ar daugiau pranešimų, nurodant teisėtą autorių teisių subjektą, ar priimtą teismo sprendimą tuo būdu ir apimtimi, kaip nurodo teismas⁶⁴.

Teismui išnagrinėjus civilinę bylą, kurioje atsakovas – interneto paslaugų teikėjas, pastarasis gali būti galutiniu teismo sprendimu (taip pat taikant laikinosios apsaugos priemonės bylos nagrinėjimo eigoje) įpareigotas pašalinti neteisėtą turinį arba užblokuoti prie jo prieigą. Jei atsakovas civilinėje byloje yra tas, kas įkėlė į internetą neteisėtą turinį, tai šis asmuo teismo sprendimu gali būti įpareigotas pranešti interneto paslaugų teikėjui apie teismo sprendimą ir tai, kad turinys yra neteisėtas, o informuotas paslaugų teikėjas tokiu atveju nebetenka teisės į Elektroninių ryšių paslaugų teikimo įstatyme nustatytas atsakomybės išimtis ir turi pašalinti neteisėtą turinį, kad netaptų pažeidėju⁶⁵.

2020 m. vasario 13 d. priėmus Civilinio proceso kodekso ir kai kurių kitų įstatymų pakeitimo įstatymą, buvo įsteigti specializuoti bendrosios kompetencijos apygardų teismų (*sądy okręgowe*) teismų padaliniai (skyriniai), skirti intelektinės nuosavybės, įskaitant autorių teises ir gretutines teises, teisiniams ginčams spręsti. Tokie pat padaliniai veiks dviejuose apeliacinuose teismuose⁶⁶.

Nyderlandai

Pagrindiniai nacionalinės teisės aktai aptariamoje srityje yra Autorių teisių įstatymas⁶⁷, Gretutinių teisių įstatymas⁶⁸, Autorių teisių ir gretutinių teisių kolektyvinio administravimo organizacijų priežiūros ir ginčų sprendimo įstatymas⁶⁹, Duomenų bazių įstatymas⁷⁰, susijusios Civilinio ir Baudžiamojo kodeksų normos⁷¹.

Autorių teisių ir Gretutinių teisių įstatymuose yra apibrėžtos šių teisių subjektų ir objektų

⁶⁴ Sałajczyk Michał. *Punitive damages for copyright infringement dismissed by Polish court*. *MediaWrites*, 2018-02-16: <https://mediawrites.law/punitive-damages-for-copyright-infringement-dismissed-by-polish-court/>

⁶⁵ Council of Europe. *Filtering, blocking and take-down of illegal content on the Internet. Country reports, Poland*: <https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/country-reports>

⁶⁶ Theiss Wolf. *Poland to introduce specialized IP courts in 2020 to increase efficiency and expertise*. *CEE Legal Matters*, 2020-01-30: <https://celegalmatters.com/poland/12536-poland-to-introduce-specialized-ip-courts-in-2020-to-increase-efficiency-and-expertise>

⁶⁷ *Auteurswet*: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0001886/2018-10-11>

Copyright Act – Auteurswet unofficial translation: <https://www.ivir.nl/syscontent/pdfs/119.pdf>

⁶⁸ *Wet op de naburige rechten*: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005921/2018-10-11>

⁶⁹ *Wet toezicht en geschillenbeslechting collectieve beheersorganisaties auteurs-en naburige rechten*: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0014779/2020-01-01>

⁷⁰ *Databankenwet*: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0010591/2018-10-11>

⁷¹ *Burgerlijk Wetboek Boek 6*: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005289/2020-07-01>

Wetboek van Strafrecht: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0001854/2020-07-25>

Council of Europe. *Filtering, blocking and take-down of illegal content on the Internet. Country reports, Netherlands*: <https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/country-reports>

sąvokos, įtvirtintos neturtinės ir turtinės teisės bei jų gynimo priemonės. Pažymėtina, jog dėl pažeistų teisių yra kreipiamasi į teismą Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka, tačiau prokuratūra gali imtis tyrimo, kai autorių teisės pažeidžiamos organizuotu ar dideliu mastu, siekiant komercinės naudos⁷².

Teisę ginti pažeistas autorių teises turi patys autoriai ir jų teisių perėmėjai ar jų atitinkamus įgaliojimus turintys kiti asmenys, pavyzdžiui, licenciatas (Autorių teisių įstatymo 27a str. 2 d.). Kolektyvinio administravimo organizacija, turinti atitinkamus įgaliojimus, taip pat turi teisę į autorių teisių gynybą⁷³. Autorių teisių pažeidimo atveju atsakovu gali būti bet koks asmuo, padaręs tą pažeidimą, taip pat ir, pavyzdžiui, neteisėtai atsisiuntęs kopiją⁷⁴.

Civiliniame kodekse yra įtvirtinti interneto paslaugos teikėjo (tarpininko) atsakomybės apribojimai (veika, neužtraukianti atsakomybės) (VI kn., 196c str.). Tačiau interneto paslaugos teikėjui, žinojusiam apie neteisėtą turinį, atsakomybė gali kilti už bendrą veikimą su autorių teisių pažeidėju⁷⁵.

Pagal Autorių teisių įstatymą, autoriui (oland. *de maker*) prašant, teismas gali nurodyti tarpininkui, kurio paslaugomis naudojama trečioji šalis pažeidė autorių teises, nutraukti tų paslaugų (naudojamų pažeidimui įvykdyti) teikimą (26d str.).

Interneto paslaugos teikėjas gali būti teismo sprendimu įpareigotas blokuoti prieigą prie interneto svetainės ar tinklalapio taip pat kolektyvinio administravimo organizacijos, turinčios atitinkamus įgaliojimus, prašymu. Pavyzdžiui, pramogų industrijos intelektinės nuosavybės teisių gynimo asociacijos BREIN iniciatyva teismas, 2020 m. priėmęs galutinį sprendimą byloje dėl prieigos prie piratinio turinio svetainės nutraukimo, nurodė interneto paslaugų teikėjui blokuoti tuos interneto srities (domeno) vardus ir IP adresus, kurių sąrašą pateikė BREIN⁷⁶.

Bet kuris interneto paslaugų teikėjas gali savanoriškai taikyti Pranešimo ir turinio šalinimo kodekse (angl. *The notice and take down code*) nustatytas procedūras⁷⁷. Pavyzdžiui, interneto paslaugų teikėjas SIDN savo svetainėje yra viešai paskelbęs apie savanoriškai taikomą skundų dėl turinio internete pateikimo tvarką⁷⁸. SIDN patvirtintoje Pranešimo ir turinio šalinimo tvarkoje nurodyta, kad SIDN, kaip administruojantis .nl srities (domeno) vardų registravimą, gali nutraukti prieigą prie jo kompetencijai priklausančio domeno svetainės dėl plagiatų (*plagiarism*). SIDN svetainėje yra pateikta prašymo forma, kurią gali užpildyti tas, kas turi teisėtą interesą (*you need to have a "legitimate interest in" getting the content taken down*). Prieš kreipiantis į SIDN, turi būti išnaudotos šios galimybės: kreiptasi į tą, kas įkėlė neteisėtą turinį į internetą, svetainės valdytoją, domeno vardo registruotoją, interneto svetainių prieglobos paslaugos teikėją (*the hosting service provider*). SIDN pabrėžia, jog imasi priemonių tik tais atvejais, kai pažeidimas yra akivaizdus ir

⁷² *International comparison of approaches to online copyright infringement: final report. Intellectual Property Office*, 2015, p. 63:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/549462/International_Comparison_of_Approaches_to_Online_Copyright_Infringement.pdf

⁷³ *Council of Europe. Filtering, blocking and take-down of illegal content on the Internet. Country reports, Netherlands:*

<https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/country-reports>

⁷⁴ *You should all know about the Dutch download ban. Teller Report*, 2019-08-07:

<https://www.tellerreport.com/tech/2019-08-07---you-should-all-know-this-about-the-dutch-download-ban-.HkWkCxudmr.html>

⁷⁵ *Council of Europe. Filtering, blocking and take-down of illegal content on the Internet. Country reports, Netherlands:*

<https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/country-reports>

⁷⁶ *Nieuwenhuizen Ady. Dutch courts order dynamic blocking injunction in long-running dispute between BREIN and ISPs. Fieldfisher*, 2020-07-17:

<https://www.fieldfisher.com/en/services/intellectual-property/intellectual-property-blog/dutch-courts-order-dynamic-blocking-injunction-in-long-running-dispute-between-brein-and-isps>

⁷⁷ *Study on voluntary collaboration practices in addressing online infringements of trade mark rights, design rights, copyright and rights related to copyright. EUIPO*, 2016, p. 21:

https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/Research%20and%20studies/study_voluntary_collaboration_practices_en.pdf

⁷⁸ *SIDN – Complaining about the content of a website:*

<https://www.sidn.nl/en/nl-domain-name/complaining-about-the-content-of-a-website>

nekeliantis abejonių.

Prancūzija

Pagal Intelektinės nuosavybės kodekso⁷⁹ L336-2 straipsnį, esant autorių teisių ar gretutinių teisių pažeidimui, kuris daromas internete viešai komunikuojant tam tikrą turinį, teismas, taikydamas pagreitintą procedūrą, gali išduoti nurodymą taikyti visas galimas priemones, kuriomis būtų nutrauktas autorių teisių ar gretutinių teisių pažeidimas. Šias priemones taikyti gali būti įpareigotas bet koks subjektas, kuris gali padėti išspręsti klausimą. Minėtos priemonės gali apimti blokavimą, filtravimą, taip pat teises pažeidžiančių objektų šalinimą iš interneto⁸⁰.

Teisę kreiptis į teismą dėl nurodymo išdavimo turi:

- 1) autorių teisių turėtojai (autoriai);
- 2) autorių teisių perėmėjai (pranc. *ayants droit*), pavyzdžiui, autorių įpėdiniai;
- 3) kolektyvinio valdymo organizacijos (*organismes de gestion collective*), t. y. juridiniai asmenys, sukurti administruoti autorių ar gretutines teises bent kelių šių teisių turėtojų vardu jų bendrai naudai pagal teisės aktų ar sutartines nuostatas. Kolektyvinio valdymo organizacijos gali kreiptis į teismą, kad apgintų teises, už kurias jos yra atsakingos, ir apsaugotų turtinius ir neturtinius savo narių interesus. Jos turi teisę dalyvauti kompetentingoms institucijoms svarstant jų narių socialinės apsaugos, draudimo, mokymo klausimus pagal profesinėms sąjungoms taikomas nuostatas (Intelektinės nuosavybės kodekso L321-1, L321-2 str.);

- 4) profesinės (apsaugos) organizacijos (*organismes de défense professionnelle*);

- 5) Nacionalinis kino ir animacijos centras (*Centre national du cinéma et de l'image animée*⁸¹).

Autorių teises ginantys subjektai taip pat turi galimybę pasinaudoti administracine-baudžiamąja procedūra asmenų, kurie internete pažeidžia autorių teises, pavyzdžiui, keisdami elektroninėmis bylomis su saugomais autorių teisių objektais ar tiesiog parsisiųsdami į savo įrenginius tam tikrą medžiagą, atžvilgiu. Šiuo tikslu kolektyvinio valdymo organizacijos, profesinės apsaugos organizacijos bei Nacionalinis kino ir animacijos centras (jų atstovai) gali kreiptis į specialią instituciją – Vyriausiąją kūrinių platinimo ir teisių apsaugos internete tarnybą (*La Haute Autorité pour la diffusion des œuvres et la protection des droits sur internet*⁸²). Pastaroji, du kartus įspėjusi pažeidėją ir šiam toliau tęsiant autorių teisių pažeidimus, gali per prokuratūrą perduoti bylą teismui, o pastarasis – skirti baudą. Tačiau nuo 2013 m. pagal šią procedūrą nebegali būti skirtas pažeidėjo priegios prie interneto sustabdymas⁸³.

Suomija

Pagal Autorių teisių įstatymo⁸⁴ 60b straipsnį autorius ar jo atstovas, siekdamas nutraukti tęstinį teisių pažeidimą, gali teikti ieškinį prieš asmenį, kuris užtikrina viešos priegios prie autorių teises galimai pažeidžiančios medžiagos galimybę.

⁷⁹ *Code de la propriété intellectuelle*:

https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006069414/?isSuggest=true

⁸⁰ Council of Europe. *Filtering, blocking and take-down of illegal content on the Internet. Country reports, France*:

<https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/country-reports>

⁸¹ Nepriklausoma viešoji įstaiga, veikianti prie Kultūros ministerijos, kurios pagrindinės funkcijos siejamos su reglamentavimu (dalyvavimas projektų svarstyme ir reglamentavimo vykdymo priežiūra), audiovizualinės produkcijos gamyba ir platinimu, kultūros paveldo saugojimu bei propagavimu.

CNC: <https://www.cnc.fr/>

<https://europeanfilmagencies.eu/members-partners/members/11-france>

⁸² Hadopi: <https://www.hadopi.fr/organisation/presentation>

⁸³ Hadopi. *Presentation. L'Hadopi : une création en deux temps*: <https://www.hadopi.fr/organisation/presentation>
Kluwer Copyright Blog. *Survey shows that the French graduated response fights online copyright infringement efficiently*: <http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2018/04/17/survey-shows-french-graduated-response-fights-online-copyright-infringement-efficiently/>

⁸⁴ *Copyright Act*: https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1961/en19610404_20150608.pdf

Apsvarstęs ieškinį teismas gali nurodyti duomenų perdavėjui, serverio palaikytojui ar kitokių paslaugų teikėjui, tarpininkaujančiam perduodant informaciją (tarpininkui), panaikinti viešos prieigos prie autorių teises galimai pažeidžiančios medžiagos galimybę (galimas baudos taikymas už nurodymo nevykdymą). Toks teismo nurodymas nepriimamas, jeigu jis gali būti įvertintas kaip nepagrįstas galimo teisių pažeidėjo, tarpininko, turinio gavėjo ar autoriaus atžvilgiu. Nurodymas negali pažeisti trečiosios šalies teisių siųsti ir gauti informaciją. Teismas turi suteikti teisę pateikti savo nuomonę tarpininkui ir galimam autorių teisių pažeidėjui. Ieškovo prašymu teismas gali išduoti laikiną nurodymą panaikinti prieigą, neišklausęs galimo teisių pažeidėjo, jeigu tai būtina siekiant nurodymo tikslų. Tokiu atveju galimam teisių pažeidėjui galimybė pasisakyti nedelsiant suteikiama po laikino nurodymo išdavimo. Išklauseš galimą teisių pažeidėją, teismas sprendžia, ar nurodymas toliau galios (Autorių teisių įstatymo 60c str.).

Laikiną nurodymą panaikinti viešos prieigos prie autorių teises galimai pažeidžiančios medžiagos galimybę autoriaus ar jo atstovo prašymu teismas gali išduoti ir nepateikus oficialaus ieškinio, jeigu yra akivaizdu, kad neišdavus nurodymo autoriaus teisės būtų žymiai pažeistos. Šiomis sąlygomis išdavus laikiną nurodymą, ieškinys turi būti pateiktas per 2 mėnesius, o to nepadarius laikinas nurodymas nustoja galioti (Autorių teisių įstatymo 60d str.).

Pagal Autorių teisių įstatymo 60e straipsnį autoriaus ar jo atstovo prašymu teismas gali nurodyti tarpininkui užblokuoti viešą prieigą prie autorių teises galimai pažeidžiančios medžiagos, jeigu autorius negali pateikti ieškinio todėl, kad galimas teisių pažeidėjas yra nežinomas⁸⁵. Toks nurodymas galimas tik tais atvejais, kai be autoriaus sutikimo viešai skelbiama didelės apimties informacija ar akivaizdžiai numatomas žymus autorių teisių pažeidimas. Autorius (jo atstovas) turi nurodyti teismui priemones, kurių ėmėsi galimo teisių pažeidėjo tapatybės nustatymui. Nurodymas užblokuoti prieigą išduodamas fiksuotam laikotarpiui, kuris negali būti ilgesnis kaip vieneri metai. Nurodymo galiojimas, esant rimtam pagrindui, gali būti pratęstas.

Dėl aukščiau minėtų nurodymų išdavimo sprendžia specializuotas Rinkos teismas (angl. *Market Court*) (Autorių teisių įstatymo 61 str.).

Informacinės visuomenės kodekse⁸⁶ numatyta galimybė autorių teises elektroninėje erdvėje ginti neteismine tvarka.

Pagal minėto kodekso 189 straipsnį autorių teisių ir gretutinių teisių subjektai (teisių subjektai) ar jų atstovai gali pareikalauti informacinės visuomenės paslaugų teikėjo (paslaugų teikėjo), kad šis nutrauktų prieigą prie medžiagos, kuria minėtos teisės pažeidžiamos. Tiesa, visų pirma reikalavimas turi būti pateiktas turinio teikėjui, dėl kurio publikuojamos medžiagos kyla pretenzijos. Jei turinio teikėjo negalima identifikuoti arba jis nedelsiant nepašalina publikuojamos medžiagos, teisių subjektas gali pateikti paslaugų teikėjui pranešimą Informacinės visuomenės kodekso 191 straipsnyje numatyta tvarka. Šiame straipsnyje nurodyta, kad minėtas pranešimas pateikiamas raštu ar elektroniniu būdu, o jame, neįskaitant kontaktinės informacijos ir parašo, turi būti: nurodyta medžiaga, dėl kurios skelbimo reiškiamos pretenzijos, ir jos talpinimo adresas; patvirtinta, kad, teisių subjekto nuomone, informacija neteisėtai prieinama ryšių tinkle; informuota apie nerezultatyvią komunikaciją su turinio teikėju ar galimybės jį nustatyti nebuvimą bei patvirtinta, kad pranešimą pateikiantis asmuo yra teisių subjektas ar jo atstovas.

Gavęs pranešimą paslaugų teikėjas nedelsdamas informuoja turinio teikėją apie prieigos prie jo teikiamos medžiagos panaikinimą ir perduoda turinio teikėjui iš teisių subjekto gauto pranešimo kopiją. Jeigu turinio teikėjas mano, kad prieigos panaikinimas neturi pagrindo, jis per 14 dienų gali pateikti teisių subjektui prieštaravimo pareiškimą, kuriame, be kita ko, turi nurodyti faktus ir argumentus, kodėl prieigos panaikinimas buvo nepagrįstas. Prieštaravimo pareiškimo kopija perduodama paslaugų teikėjui (Informacinės visuomenės kodekso 192 str.). Jeigu laiku pateikiamas tinkamas prieštaravimo pareiškimas, paslaugų teikėjas atnaujina prieigą prie medžiagos, nebent kitaip

⁸⁵ Pažymėtina, kad teismas gali nurodyti tarpininkui atskleisti jo elektroninėmis paslaugomis besinaudojančių klientų tapatybę autoriui (jo atstovui), jeigu klientas be autoriaus leidimo publikuoja didelės apimties medžiagą saugomą autorių teisių (Autorių teisių įstatymo 60a str.).

⁸⁶ *Information Society Code*: <https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2014/en20140917.pdf>

yra numatyta paslaugų teikėjo ir turinio teikėjo sutartyje arba nustatyta teismo ar kitos institucijos sprendimu (Informacinės visuomenės kodekso 193 str.).

Pažymėtina, kad Informacinės visuomenės kodekso 190 straipsnyje numatytas įpareigojimas paslaugų teikėjui sukurti kontaktinį punktą, kuriame gali būti pateikiami teisių subjektų pranešimai ir turinio teikėjų prieštaravimo pareiškimai. Informacija apie tokį punktą turi būti lengvai ir nuolat prieinama.

Informacinės visuomenės kodekso 194 straipsnyje numatyta teisių subjekto ir turinio teikėjo atsakomybė už nesąžiningą naudojimąsi savo teisėmis aptartoje procedūroje. Jie turi atlyginti žalą, kuri kilo dėl neteisingos informacijos pateikimo, atitinkamai, pranešime ar prieštaravimo pareiškime. Žala gali būti neatlyginama ar jos atlyginimas sumažinamas, jeigu informaciją pateikusi šalis pagrįstai manė, kad informacija buvo teisinga, ar neteisinga informacija buvo mažareikšmė.

Švedija

Pagal Literatūros ir meno darbų autorių teisių įstatymo⁸⁷ 53 b straipsnį autoriaus, jo teisių perėmėjo ar subjekto, kuris licencijos pagrindu turi teisę naudoti (*exploit*) darbą, reikalavimu teismas gali nurodyti asmeniui, kuris daro autorių teisių pažeidimą ar prisideda prie jo, nutraukti neteisėtus veiksmus. Už teismo nurodymo nevykdymą numatoma bauda. Teismas gali išduoti minėtą nurodymą ir neišnagrinėjęs bylos, jeigu ieškovas pagrindžia, kad teisių pažeidimas yra ir galima tikėtis, kad jį tęsiant autorių teisių ginamų objektų vertė sumažės. Šiuo atveju nurodymas galioja iki bylos nagrinėjimo pabaigos ar kitokio teismo sprendimo. Nurodymas negali būti išduotas neišklausius atsakovo, nebent delsimas kelia grėsmę, kad bus padaryta žala.

Minėtos Literatūros ir meno darbų autorių teisių įstatymo nuostatos ne kartą taikytos Švedijos teismų praktikoje kovojant su autorių teises pažeidžiančio turinio platinimu internete. Teismuose taip pat nagrinėtas klausimas dėl interneto paslaugų teikėjų prisidėjimo prie autorių teisių pažeidimo. Pavyzdžiui, vadinamojoje *Juodojo interneto* byloje (2010 m.) autorių teisių turėtojai reikalavo teismo nurodymo, uždraudžiančio interneto paslaugų teikėjui *Black Internet* teikti interneto prieigą *Pirate Bay* platformai. Dviejų instancijų teismai vieningai nurodė, kad interneto paslaugų teikėjui buvo gerai žinoma apie su *Pirate Bay* susijusių asmenų nubaudimą už autorių teisių pažeidimus baudžiamojame byloje, taigi *Black Internet* objektyviai prisidėjo prie autorių teisių pažeidimo, kurį nurodė šių teisių turėtojai. Teismai išdavė nurodymus, kuriais *Black Internet* buvo uždrausta teikti interneto paslaugas *Pirate Bay*.

Švedijoje taip pat esama precedentų, kai kovojant su autorių teisių pažeidimais baudžiamąja tvarka konfiskuojami interneto domenai. Teismo sprendimu, prokurorui reikalaujant, toks konfiskavimas pagal Baudžiamąjo kodekso nuostatas, įvykdytas domenų *thepiratebay.se* ir *piratebay.se* atžvilgiu. Domenus su galūne *.se* administruojančiai organizacijai *Internetstiftelsen i Sverige* protestuojant dėl prokuroro reikalavimo uždrausti šių domenų bet kokią naudojimą ateityje, teismas nurodė, kad jis nenurodo *Internetstiftelsen i Sverige* blokuoti šių domenų, tačiau konfiskavimas praktiškai reiškia, kad teisės į domenų vardus pereina valstybei ir *Internetstiftelsen i Sverige* negali jų perduoti trečiosioms šalims.

Pagal Elektroninių skelbimo lentų valdymo įstatymo⁸⁸ 5 straipsnį elektronines skelbimų lentas palaikantys subjektai turi šalinti pranešimus, kuriais vartotojai, *inter alia*, akivaizdžiai pažeidžia autorių teises.

⁸⁷ *Lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk:*

<https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1960729-om-upphovsratt-till-litterara-och-sfs-1960-729>

⁸⁸ *Lag (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor:*

<https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1998112-om-ansvar-for-elektroniska-sfs-1998-112>

Kai kurie interneto paslaugų teikėjai savo nuožiūra numato galimybę blokuoti tam tikrą interneto turinį, įskaitant autorių teises pažeidžiančią medžiagą. Tokios nuostatos gali būti įtrauktos į interneto paslaugų teikimo sąlygas, kurios taikomos atitinkamų paslaugų teikėjų klientams⁸⁹.

Vengrija

Elektroninių ryšių tinkle skleidžiamos informacijos prieinamumo neatšaukiamas panaikinimas yra numatytas Vengrijos Baudžiamojo kodekso⁹⁰ 77 straipsnyje ir gali būti pritaikytas kaip baudžiamojo poveikio priemonė, skiriama teismui išnagrinėjus baudžiamąją bylą. Tokia priemonė, gali būti pritaikyta, jeigu, *inter alia*, informacijos skleidimas savaime buvo nusikalstama veika⁹¹. Ši baudžiamojo poveikio priemonė taikoma ir tais atvejais, kai kaltininko baudžiamasis persekiojimas dėl tam tikrų priežasčių yra negalimas.

Nurodymus panaikinti prieigą prie elektroninių duomenų teismas gali išduoti ir Baudžiamojo proceso įstatymo nustatyta tvarka⁹².

Vengrijos įstatymai taip pat numato galimybę siekti informacijos, kuria pažeidžiamos autorių teisės, skelbimo elektroninėje erdvėje nutraukimo neteisimine tvarka, tiesiog tarpusavyje komunikuojant suinteresuotiems subjektams.

Elektroninės komercijos ir informacinės visuomenės paslaugų įstatymo⁹³ 13 straipsnyje numatyta vadinamoji pranešimo ir pašalinimo (*notice and take down*) procedūra, kuria pasinaudodami intelektinės nuosavybės teisių, saugomų pagal Autorių teisių įstatymą, subjektai (teisių subjektai) gali patys tiesiogiai kovoti su jų teisių pažeidimais elektroninėje erdvėje.

Pagal minėtą teisinį reguliavimą teisių subjektai gali oficialiu raštu kreiptis į informacinės visuomenės paslaugų teikėjus (paslaugų teikėjai), užtikrinančius prieigą prie tam tikros informacijos internete, kad minėtas teises pažeidžianti informacija būtų pašalinta. Rašte turi būti nurodytas konkretus teisių pažeidimas, faktai patvirtinantys pažeidimo buvimą, neteisėtos informacijos identifikavimui reikalingos detalės ir teisės subjekto tapatybės duomenys bei kontaktinė informacija. Taip pat turi būti nurodytas įgaliojimas teisių subjekto atstovui dalyvauti pranešimo ir pašalinimo procedūroje, jei toks yra.

Gavęs minėtą raštą iš teisių subjekto, paslaugų teikėjas turi per 12 valandų imtis priegos prie rašte nurodytos informacijos panaikinimo ar informacijos pašalinimo ir per tris darbo dienas turi raštu informuoti informacinės visuomenės paslaugų gavėją (paslaugų gavėjas), kuris pateikė intelektualinės nuosavybės teises galimai pažeidžiančią informaciją, kuri yra šalinama.

Paslaugų gavėjas per 8 dienas nuo informacijos iš paslaugų teikėjo gavimo gali pateikti jam oficialų raštą, kuriuo prieštaraujama dėl minėtos informacijos pašalinimo. Prieštaravimo rašte paslaugų gavėjas turi nurodyti informacijos, kuri yra pašalinta, identifikavimui reikalingas detales, savo tapatybės ir kontaktinius duomenis bei pagrįsti, kodėl jo pateikta informacija nepažeidžia teisių subjekto teisių.

Gavęs paslaugų gavėjo prieštaravimą, paslaugų teikėjas turi nedelsdamas atkurti prieigą prie šios informacijos internete ir informuoti apie tai teisių subjektą, persiūsdamas jam paslaugų gavėjo prieštaravimą. Jeigu paslaugų gavėjas pripažįsta intelektualinės nuosavybės teisių pažeidimą arba nepateikia prieštaravimo nustatytu terminu (ar prieštaravime nenurodomi būtini duomenys), paslaugų teikėjas palieka prieigą prie informacijos panaikintą ar informaciją pašalintą.

⁸⁹ Council of Europe. *Filtering, blocking and take-down of illegal content on the Internet. Country reports, Sweden*: <https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/country-reports>

⁹⁰ Act C of 2012 on the Criminal Code:

<https://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes>

⁹¹ Pažymėtina, kad Vengrijos BK (385 str.) autorių teisių pažeidimą laiko nusikalstama veika, jeigu juo padaroma finansinė žala.

⁹² Council of Europe. *Filtering, blocking and take-down of illegal content on the Internet. Country reports, Hungary*: <https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/country-reports>

⁹³ Act CVIII of 2001 on Electronic Commerce and on Information Society Services: http://english.nmhh.hu/document/213838/act_cviii_of_2001.pdf

Jeigu prieiga prie informacijos atkurta, teisių subjektas gali per 10 dienų nuo informacijos apie prieigos atkūrimą gavimo, kreiptis į teismines institucijas ar policiją toliau gindamas savo teises ir siekdamas formalių teismo nustatomų priemonių, kuriomis panaikinama prieiga prie teises pažeidžiančios informacijos skelbimo elektroninėje erdvėje.

Pažymėtina, kad teisių subjektas ir paslaugų teikėjas gali sudaryti sutartį dėl pranešimo ir pašalinimo procedūrų vykdymo, kurioje, nepažeidžiant įstatymo nuostatų, detalizuojami įvairūs šios procedūros aspektai.

Parengė

Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyriaus

vyresnysis patarėjas Vidmantas Punelis

Tel. (8 5) 239 6186, el. p. vidmantas.punelis@lrs.lt

Patarėja Dainora Valiukaitė

Tel. (8 5) 239 6187, el. p. dainora.valiukaite@lrs.lt

Vyriausiasis specialistas Šarūnas Legatas

Tel. (8 5) 239 6174, el. p. sarunas.legatas@lrs.lt

Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyriaus parengti analitiniai ir informaciniai darbai skirti Seimo narių parlamentinei ir Seimo kanceliarijos veiklai. Šiuose darbuose pateikta informacija nėra oficiali Lietuvos Respublikos Seimo pozicija.

Šį darbą atgaminti, išleisti, platinti, versti, perdirbti, viešai skelbti, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis, galima tik gavus Seimo kanceliarijos leidimą.

Visais atvejais naudojant šį darbą privaloma nurodyti šaltinį.

© Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, 2020